

Sygn. akt I CSK 4024/22

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

w sprawie z wniosku M. M. i A. M.

z udziałem J. S.

o ustanowienie służebności drogi koniecznej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 października 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika

od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 13 stycznia 2022 r., sygn. akt I Ca 562/19,

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
2. **oddala wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego na rzecz wnioskodawców.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika postępowania J.S. od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnowie z 13 stycznia 2022 r., Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych

funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Zdaniem skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytania: 1) jaki wpływ na toczące się postępowanie cywilne w przedmiocie ustanowienia drogi koniecznej mają kompetencje organu administracji określone w art. 36 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2022 poz. 840, dalej: „u.o.z.”), w szczególności, czy sąd powszechny bierze pod uwagę decyzję wydaną na podstawie tego przepisu jako element stanu faktycznego, czy też samodzielnie ocenia te same co organ administracji przesłanki, a w tym drugim przypadku jakie konsekwencje dla zapadłego orzeczenia ustanawiającego drogę konieczną ma ostateczna decyzja organu administracji niezezwalająca na takie

wykorzystanie zabytku wpisanego do rejestru; 2) na tle art. 145 § 1 k.c., dotyczącego reguł wykładni treści służebności przejazdu ustanowionej umową, która w dacie jej ustanawiania nie mogła obejmować przejazdu samochodami, a na moment oceny jej treści przez sąd samochody są dobrem powszechnym, czy treść taką należy wyklądać ściśle, zgodnie z wolą stron i zasadami współżycia społecznego oraz ustalonymi miejscowymi zwyczajami w momencie ustanawiania tej służebności, co odpowiada ogólnym regułom wykładni służebności, które są prawem na rzecz cudzej i należy je rozumieć ściśle, czy też treść taką można wyklądać rozszerzająco, a jeśli tak, to czy także w przypadku nieruchomości, które w momencie ustanawiania służebności były „współczesne”, obecnie natomiast są „zabytkowe” i w ciągu ponad 100 lat nie podlegały zmianom takim, jakie w zakresie sposobów przejazdu spowodował rozwój techniki.

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości na tle wskazanych przepisów nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Kwestia dotycząca wykładni art. 145 k.c. również w kontekście regulacji zawartej w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami była przedmiotem wyjaśnień Sądu Najwyższego. (uchwała Sądu Najwyższego z 26 lutego 2021 r., III CZP 21/20 (OSNC 2021, nr 10, poz. 65; zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 marca 2018 r., III CSK 25/18; z 8 listopada 2018 r., II CSK 285/18). Nie zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym zakresie. Wyartykułowane przez skarżącego problemy nie mają charakteru abstrakcyjnego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniem w tej właśnie sprawie. Skarżący, powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, polemizuje z rozstrzygnięciem Sądu drugiej instancji, który – powołując się m.in. na uchwałę Sądu Najwyższego z 26 lutego 2021 r., III CZP 21/20, zgodnie z którą samo ustanowienie służebności drogi koniecznej nie oznacza zmiany przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku w rozumieniu art. 36 ust. 1 pkt 9 u.o.z. – uznał, że brak odpowiedniej decyzji wojewódzkiego konserwatora zabytków nie był przeszkodą w uwzględnieniu wniosku, wskazując, iż ustanowienie służebności przywraca funkcję komunikacyjną tej części nieruchomości, która została do tego przeznaczona już w fazie budowy

i która faktycznie przez wiele dziesięcioleci w taki sposób wykorzystywana, a jedynie na skutek działań skarżącego od 2013 r. nie pełniła tej funkcji i akcentując, że toczące się postępowanie administracyjne w przedmiocie udzielenia skarżącemu pozwolenia na ustanowienie służebności przez wojewódzkiego konserwatora zabytków nie miało wpływu na bieg niniejszego postępowania, w postępowaniu tym nie rozważano w ogóle kwestii ewentualnego ograniczenia treści służebności w kierunku zapewnienia właściwej ochrony budynku. W istocie skarżący kwestionuje ustalenia faktyczne i ocenę dowodów, poczynione przez Sąd Okręgowy, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), zarzucając w podstawie skargi wprost naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. Nie ma zatem argumentów wskazujących na konieczność wypracowania reguł dotychczas nieomówionych w orzecznictwie i doktrynie.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. Zawarty w odpowiedzi na skargę wniosek o zasądzenie od skarżącego na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych podlegał oddaleniu. Wnioskodawcy wniesli jedynie o oddalenie skargi kasacyjnej. Skutkuje to tym, że koszty sporządzenia i wniesienia odpowiedzi na skargę nie mogą być uznane w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania za koszty celowej obrony. Wniosek o ich zasądzenie związany był z innym oczekiwanym rozstrzygnięciem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2020 r., IV CSK 349/19 i wskazane tam orzeczenia).

[as]